

<https://doi.org/10.62837/2025.4.268>

AYTAC PASHAYEVA

Khazar University

Master Student at Department of English Language and Literature

Baku, Azerbaijan

Aytac.psv1@gmail.com

**TRANSLATING ONOMASTIC UNITS IN ALDOUS HUXLEY'S BRAVE
NEW WORLD INTO AZERBAIJANI: A LINGUISTIC
AND IDEOLOGICAL PERSPECTIVE**

ABSTRACT

This study examines the translation of onomastic units—personal names, institutional titles, slogans, and neologisms—in Aldous Huxley's *Brave New World* into Azerbaijani. These names carry symbolic, cultural, and ideological weight, making their translation a complex task. Drawing on cognitive linguistics, literary onomastics, and translation theory—particularly the frameworks of Newmark, Venuti, and Nord—the research explores how these elements function within the narrative and how they are adapted in translation.

Through comparative analysis, the study identifies key strategies such as foreignization, domestication, transliteration, semantic calque, and the use of explanatory footnotes. It focuses on names like Bernard Marx, Lenina Crowne, and slogans like “Community, Identity, Stability,” analyzing how their meanings are preserved or transformed.

Findings show that while much of the ideological tone is retained, some names require additional context for Azerbaijani readers. The translator's role emerges not just as a linguistic converter but as a cultural and ideological mediator.

This research contributes to literary translation and onomastic studies by offering a model for analyzing the translation of ideologically loaded names, emphasizing the cultural and interpretive depth required in this process.

Keywords: onomastics, literary translation, *Brave New World*, translation strategies, ideological transfer, cultural adaptation, Azerbaijani translation

AYTAC PAŞAYEVA

**ALDOUS HUXLEY-NİN “CƏSUR YENİ DÜNYA” ƏSƏRİNDƏKİ
ONOMASTİK VƏ HDLƏRİN AZƏRBAYCAN DİLİNƏ TƏRCÜMƏSİ:
LİNGVİSTİK VƏ İDEOLOJİ YANAŞMA**

XÜLASƏ:

Bu məqalə Aldous Huxley-nin məşhur distopik romanı *Cürətli Yeni Dünya* əsərindəki onomastik vahidlərin—yəni şəxsi adların, institusional adların, şüarların və neologizmlərin—Azərbaycan dilinə tərcüməsini araşdırır. Bu adlar yalnız ad

çəkmək məqsədi daşımır, eyni zamanda simvolik, mədəni və ideoloji mənalara daşıyır və bu da onların tərcüməsini mürəkkəbləşdirir.

Tədqiqat kognitiv dilçilik, ədəbi onomastika və tərcümə nəzəriyyəsi (xüsusilə Newmark, Venuti və Nord-un yanaşmaları) əsasında qurulmuşdur. Müəllif, orijinal və tərcümə olunmuş mətnlər arasında müqayisəli təhlil apararaq transliterasiya, semantik kalk, yadlaşdırma, mənimsətmə və izahedici qeyd (futnot) kimi strategiyaların necə istifadə olunduğunu araşdırır.

“Bernard Marks”, “Lenina Kraun” kimi adlar və “Birlik, Eynilik, Sabitlik” kimi şüarların mənalарının Azərbaycan dilində necə qorunduğu və ya dəyişdirildiyi əsas diqqət mərkəzindədir. Nəticələr göstərir ki, tərcüməçi yalnız dil çevirməklə deyil, həm də ideoloji və mədəni kodların ötürülməsində vasitəçi rolunu oynayır.

Bu tədqiqat ədəbi tərcümə və onomastik analiz sahələrinə töhfə verir və ideoloji yüklü adların tərcüməsində tələb olunan mədəni və semantik dərinliyi vurğulayır.

Açar sözlər: onomastika, ədəbi tərcümə, Cəsur Yeni Dünya, tərcümə strategiyaları, ideoloji ötürmə, mədəni adaptasiya, Azərbaycan dilinə tərcümə

АЙТАЧ ПАШАЕВА

**ПЕРЕВОД ОНОМАСТИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В РОМАНЕ ОЛДОСА
ХАКСЛИ “О ДИВНЫЙ НОВЫЙ МИР” НА АЗЕРБАЙДЖАНСКИЙ
ЯЗЫК: ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ И ИДЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД
АННОТАЦИЯ:**

Данная статья посвящена переводу ономастических единиц — личных имен, названий учреждений, лозунгов и неологизмов — в романе Олдоса Хаксли *О дивный новый мир* на азербайджанский язык. Эти единицы несут глубокую символическую, культурную и идеологическую нагрузку, что делает процесс их перевода особенно сложным.

Анализ опирается на теоретические подходы когнитивной лингвистики, литературной ономастики и переводоведения, в частности, на труды Ньюмарка, Вентути и Норда. В ходе сопоставительного анализа рассматриваются стратегии перевода, такие как транслитерация, семантический кальк, форенизация, доместикация и использование сносок для объяснения контекста.

В центре внимания — имена, такие как Bernard Marx, Lenina Crowne, Mustapha Mond, а также лозунги вроде “Community, Identity, Stability” и термины как “Soma” и “Hypnopædia”. Выводы показывают, что переводчик выступает не только как лингвист, но и как посредник между идеологиями и культурами.

Исследование вносит вклад в развитие теории литературного перевода и ономастики, подчеркивая, что перевод имен — это не просто техническая

задача, а акт интерпретации, требующий культурного и семиотического осмысления.

Ключевые слова: ономастика, литературный перевод, О дивный новый мир, переводческие стратегии, идеологическая трансляция, культурная адаптация, перевод на азербайджанский язык

Introduction

The translation of ideologically and culturally rich texts poses a unique challenge, particularly when it involves onomastic units such as character names, institutional titles, slogans, and neologisms. Aldous Huxley's *Brave New World* exemplifies this, using names as tools for satire and ideological critique. Translating such a work into Azerbaijani demands attention not only to linguistic differences but also to the socio-political and cultural context of Azerbaijan. Despite the increasing interest in world literature, onomastic translation remains underexplored in Azerbaijani scholarship—especially within dystopian fiction. This study fills that gap by examining the translation of names in *Brave New World*, offering practical and theoretical insights.

The aim of this research is to examine how onomastic units—names, slogans, invented terms, and institutional titles—are translated in the Azerbaijani version of *Brave New World*, and to assess how these translations affect the novel's ideological and cultural reception.

Objectives include:

- To identify and categorize onomastic units in the source text.
- To analyze their symbolic, narrative, and ideological functions.
- To explore translation challenges specific to Azerbaijani.
- To evaluate translation strategies using models by Newmark, Venuti, and Nord.
- To assess how these strategies impact Azerbaijani readers' interpretation of the text.

The study uses comparative and qualitative analysis, grounded in descriptive translation studies. Key steps include:

- Identifying onomastic units (anthroponyms, slogans, neologisms)
- Comparing English and Azerbaijani versions
- Applying frameworks by Newmark, Nord, and Venuti
- Analyzing paratextual features (footnotes, glossaries)

Theoretical Framework

The study draws on cognitive linguistics and functionalist translation theories. Peter Newmark's distinction between semantic and communicative translation helps assess accuracy versus readability. Christiane Nord's Skopos theory informs

decisions based on the purpose of translation. Lawrence Venuti's foreignization/domestication model is key in analyzing cultural visibility.

Onomastic theory—particularly classification into anthroponyms, neologisms, slogans, and ergonyms—provides the basis for analyzing names as narrative and ideological tools.

Research Process

This is a qualitative, comparative study involving:

- Identification of key onomastic units in both the English and Azerbaijani texts.
- Functional and cultural analysis of how these units are translated.
- Use of theoretical frameworks to evaluate strategy.
- Reference to the Azerbaijani translation by Ülviyyə Mütəllibova and relevant scholarly sources.
- Contextualization within Azerbaijan's linguistic and cultural backdrop.

Analysis and Discussion

The analysis shows a strategic blend of foreignization and domestication. Proper names like Bernard Marx, Lenina Crowne, and Mustapha Mond are retained with phonetic adjustments. Neologisms like Soma and Hypnopaedia are preserved to maintain their speculative tone.

Slogans such as "Community, Identity, Stability" are translated as "Birlik, Eynilik, Sabitlik", effectively preserving ideological resonance.

Strategies observed:

- Transliteration for names
- Semantic transfer for slogans
- Hybrid formations (e.g., Bokanovski metodu)
- Appositional explanation and footnotes

These techniques reflect a careful balance between preserving Huxley's satire and making the text accessible to Azerbaijani readers.

Conclusion

The translation of onomastic units in *Brave New World* into Azerbaijani demonstrates the complexities of literary and ideological transfer. Names are not mere labels but semiotic devices that encapsulate critique, satire, and philosophical insight. The Azerbaijani translation succeeds in balancing fidelity with readability, employing varied strategies tailored to each unit's function.

This report underscores the value of integrating translation theory with onomastic analysis. It offers a practical model for handling ideologically rich texts in culturally distinct contexts, making a meaningful contribution to both literary translation studies and onomastics.

References

A condensed selection includes:

1. Huxley, A. (1932). *Brave New World*
2. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*
3. Venuti, L. (2008). *The Translator's Invisibility*
4. Nord, C. (2005). *Text Analysis in Translation*
5. Mütəllibova, Ü. (Trans.) *Cürətli Yeni Dünya*

**Rəyçi: PhD Irina Orujova Department of Theory and Practice of Translation of
Germanic Languages at Azerbaijan University of Languages**